

Moravske Toplice, 5. in 6. april 2018

STROKOVNO POSVETOVANJE 2018

**NACIONALNI PROGRAM VARSTVA OKOLJA IN
NJEVOV DIALOG Z LOKALNIMI SKUPNOSTMI**

SMERNICE in SKLEPI

Več informacij o posvetu in strokovnih prispevkih:

www.gospodarnoinodgovorno.si

Organizatorji:

ZRS Bistra
P T U J

Univerza v Mariboru
Fakulteta za kmetijstvo
in biosistemske vede

Univerza v Mariboru
Fakulteta za strojništvo

Soorganizator:

5 in 6. april 2018

Nacionalni program varstva okolja (do 2030), poleg dolgoročnih usmeritev varstva kakovosti sestavin okolja in racionalne rabe virov, daje velik poudarek krepitvi dialoga in sodelovanju med ključnimi akterji varstva okolja: upravni organi državne in lokalne uprave, NVO in institucijami znanja. Za doseganje ciljev varstva okolja bo potrebno reorganizirati usmerjanje lokalnega in regionalnega razvoja glede okoljskih in drugih relevantnih oz. interdisciplinarnih dejavnosti z enega mesta na državni ravni.

Uveljavljanje okoljskih ciljev na lokalni ravni postaja pomembna komponenta razvoja države. Pomembnost tega potrjujejo po eni strani dokumenti UN, kot so Agenda 21 in sodobna različica Agende 2030, po drugi strani pa dokumenti EU (nove direktive, 7. Okoljski program, Resolucija o krožnem gospodarstvu ...). Ambicije občin na področju okoljske dimenzije trajnostnega razvoja ne posegajo le na področje kakovosti zraka, voda in odpadkov, temveč širše. Spopadanje s podnebnimi spremembami, uvajanje načel zelenega gospodarstva, ohranjanje ekosistemov in zagotavljanje zdravja in blaginje prebivalcev so teme, ki so vse bolj aktualne, tako v globalnem kot lokalnem okolju. Zakon o varstvu okolja določa pripravo občinskih programov varstvo okolja, zato menimo, da je te naloge potrebno pregledati, prevetriti in jim dati nov zagon. To pa bo mogoče le, ko bo država pripravila usmeritve in sodobne okoljske smernice, h katerim temam Slovenija pristopa prednostno in zakaj. Vsekakor bo v prihodnje potreben večji angažma pri sodelovanju različnih sektorjev in s tem usklajevanje ciljev različnih programov s skupnimi točkami – gospodarskega razvoja, občinskih programov varstva okolja, celostnih prometnih strategij in lokalnih energetskih konceptov. Ker okolje ne pozna meja je nujno, da se občine povezujejo s sosednjimi in skupaj oblikujejo medobčinske oz. regionalne razvojne politike, ker to prinaša kakovostnejše rešitve in tudi finančne prihranke. V svetu poteka velika tekma za naravne vire, zato moramo tudi v Sloveniji stopiti skupaj, opredeliti naše osnovne naravne vire in njihove ekosistemske funkcije ter jih dolgoročno zavarovati. Le tako bomo lahko kljubovali vplivu globalizacije in pritiskom ekonomske odvisnosti od na novo nastajajočih svetovnih velesil. Tekma za (naravne) vire je borba za naš obstoj. Ta pa je ogrožen, saj so pritiski, ki jih ustvarjamo na okolje večji od (samo)obnovitvene sposobnosti planeta.

1. Snovna učinkovitost znotraj krožnega gospodarstva

Za prehod na krožno strategijo ravnanja z viri so potrebne spremembe celotnih oskrbovalnih verig, ki vključujejo ves življenjski krog izdelkov, vključno z njihovo zasnovano in izbiro materiala ter ne samo faze po prenehanju njihove uporabe. Pri tem je ključna odgovornost med državo in lokalnimi skupnostmi. Načelno bi načrtovanje in upravljanje učinkovitega sistema za ravnanje z odpadki v dve-milijonski državi narekovalo centralizacijo upravljanja v pristojnosti države, zbiranje in ločevanje odpadkov pa v lokalne skupnosti. Vendar dosednji potek razvoja ni optimalen. Po eni strani država prepušča tempo in smer ravnanja lokalnim podjetjem, kar vodi v razpršena in neracionalna vlaganja v predelovalne obrate s premajhno kapaciteto za ekonomično poslovanje, po drugi strani lokalna komunalna podjetja in nosilci shem težka slede naglim spremembam v dinamiki ločenega zbiranja in zagotoviti sprotno in racionalno predelavo frakcij.

Predlogi potrebnih ukrepov so naslednji:

1. Program ravnanja z odpadki in Program preprečevanja odpadkov (Ministrstvo za okolje in prostor (MOP), 2016) sta dobra podlaga za vzpostavljanje krožnega gospodarstva. Takoj začeti uresničevati predvidene ukrepe za doseganje prednostnih ciljev ter sprotno zasledovati njihovo napredovanje. Na eventualne probleme je potrebno reagirati takoj, ne šele po več letih zastoja ali improvizacij.

2. Nacionalni program varstva okolja RS do leta 2030 mora slediti ambicioznim ciljem EU: 65 % recikliranja komunalnih odpadkov, 75 % recikliranja odpadne embalaže in zavezujoč cilj zmanjšati količino odpadkov, ki končajo na odlagališčih, na največ 10 % komunalnih odpadkov.
3. Medresorsko je potrebno oblikovati mehanizme za spodbujanje razvoja, načrtovanja, proizvodnje in trženja izdelkov široke potrošnje z najmanjšim okoljskim odtisom, prepovedovati trženje izdelkov z nesprejemljivim odtisom (domačih in tujih), v smislu razstavljivosti izdelkov, ponovne uporabnosti sklopov in komponent, reciklabilnosti ali biorazgradljivosti materialov in opuščanja uporabe nevarnih materialov v izdelkih in storitvah. Po drugi strani izvajati stalne aktivnosti informiranja in motiviranja kupcev za okoljsko odgovorno kupovanje izdelkov in ravnanje z izrabljenimi izdelki oz. odpadki. Tu je smotrno uveljavljati motivacijski koncept »Nič odpadkov« v pomenu učinkovitega in celovitega ravnanja z viri, skladno z najboljšimi razpoložljivimi tehnologijami.
4. Vzpostavljjanje koncepta krožnega gospodarstva je pričeti v vseh segmentih družbe. Krožno gospodarjenje z viri se mora prilagoditi nacionalnim možnostim. Slovenija mora krožno gospodarjenje, upoštevajoč hierarhijo ravnanja z odpadki, prilagoditi obstoječim tehnikam obdelave odpadkov in tehničnim in drugim možnostim slovenskega gospodarstva, da prevzame in optimalno izrabi tako pridobljene potencialne surovine in energente. Vendar pa vzpostavljjanje novega koncepta ne sme poslabšati okolja.
5. Sistem zbiranja in ravnanja z odpadki naj postane gospodarska dejavnost, usmerjena k vzpostavljanju ekološko visoko ozaveščene družbe recikliranja oz. krožnega gospodarstva. To pomeni, da mora trajno vzpodbujati ločeno zbiranje, ločevanje in sortiranje ciljnih vrst odpadkov v sklope, komponente in ostanke ter usmerjanje snovnih tokov le-teh v ponovno uporabo, snovno reciklažo in (po potrebi) termično izrabo. Dovoljeni morajo biti vsi postopki predelave, v Uredbi o odpadkih označeni z **R**, pridobljeni materiali pa naj se prednostno reciklirajo v domačih proizvodnih procesih, kar je tudi velika priložnost za domačo procesno industrijo. Vso pozornost je posvetiti tudi biorazgradljivim odpadkom iz komunale, industrije in kmetijstva, v smislu predelave v bioplin in kakovostni kompost. Odstranjevati se sme le tiste in toliko odpadkov, kolikor je potrebno za vzdrževanje potrebne kakovosti materialov v obtoku, odlagati pa le ustrezno stabilizirane (mineralizirane, inertizirane) odpadke. Sistem mora zagotavljati delovanje prostega trga storitev pooblaščenih izvajalcev (zbiranje, predelave, reciklaže, logistike idr.), omogočati razvoj socialnega podjetništva ter zaposlovanja težje zaposljivih delavcev.
6. Bodoči novi objekti termične izrabe iz odpadkov pridobljenih goriv morajo biti vključeni v velike sisteme daljinskega ogrevanja oz. industrijske porabnike, ki preko celega leta omogočajo izvedbo kogeneracije ter koristno uporabo proizvedene toplote. Obstoječi objekti z možnostjo termične izrabe iz odpadkov pridobljenih goriv se tehnološko dopolnijo z rešitvami, ki bodo zagotavljale predpisane obratovalne parametre sežiga oziroma sosežiga odpadkov. Pri tem mora država voditi aktivne razgovore s podjetji, ki skrbijo za dobavo toplote v mestih, saj je potrebno uskladiti tovrstne razvojne investicije s kapacitetami objektov za ravnanje z odpadki, da se doseže optimalno izrabo energijsko bogatih frakcij. Pri načrtovanju težiti k doseganju optimalne kapacitete naprav in integriranih prostorskih rešitvah, po drugi strani pa uveljavljati uporabo novih postopkov brez zraka. Hkrati mora biti država samozadostna pri odstranjevanju (termični izrabi) odpadkov na način, da smo neodvisni od tujih držav, ki omejujejo konkurenčnost in prekomerno dvigajo stroške ravnanja z odpadki.

7. Potrebno zagotoviti, da sheme razširjene odgovornosti proizvajalca jasno opredeljujejo: - vloge in odgovornosti proizvajalcev oz. oseb, ki dajejo proizvoda na trg; - merljive cilje ravnanja z odpadki v skladu s hierarhijo ravnanja z odpadki, - sledljiv sistem za zbiranje in analizo podatkov o proizvodih v povezavi z odpadki, ki iz njih nastanejo, ipd. Sprejeti je potrebno ukrepe, da bodo finančni prispevki posameznega proizvajalca skladni z njegovimi obveznostmi razširjene odgovornosti, tj.: - da pokrijejo celotne stroške ravnanja z odpadki v zvezi s proizvodi, ki jih daje na trg; - da se prilagodijo dejanskim stroškom ob koncu življenjske dobe posameznega proizvoda (ali skupine podobnih proizvodov), pri čemer naj se upoštevajo zlasti možnosti njihove ponovne uporabe in recikliranja.
8. Učinke zgornjih aktivnosti potrebno meriti v zmanjševanju rabe naravnih surovin, emisij toplogrednih plinov in količin odloženih odpadkov. Vendar pa je pri uveljavljanju reciklaže potrebno preprečevati nesprejemljivo disperzijo onesnažil iz odpadkov v okolje. Analizirajo in upoštevajo naj se tudi koristne izkušnje dežel, kjer ti sistemi že dalj časa uspešno delujejo. Za analize domačega stanja naj se vpelje uporaba ustrezno oblikovanih kazalnikov in sicer tehnoloških, ekonomskih, okoljskih in socioloških. Zgolj prikazovanje uspešnosti ločenega zbiranja komunalnih odpadkov ne pove dovolj o uspešnosti celotnega krožnega gospodarstva.
9. MOP mora izboljšati informacijski sistem o ravnanju z odpadki, tako v smislu omogočanja sprotnega vpogleda (mesečno ažuriranje podatkov) kot večje natančnosti podatkov. Za doseg ciljev krožnega gospodarstva je »on-line« mesečni pregled ravnanja z odpadki ključno, da se lahko sprejemajo sprotni kurativni ukrepi za izboljšanje stanja. V segmentih nastanka, predelave in obdelave se sedaj pogosto zgublja sled oz. se večkrat predelani odpadki štejejo dvakrat. Podobne nejasnosti se pojavljajo tudi pri čezmejnih tokovih odpadkov, za področje embalaže in odpadne embalaže, odpadne električne in elektronske opreme ter izrabljenih motornih vozil. MOP mora uvesti tudi celosten in učinkovit inšpekcijski nadzor z večjimi pooblastili pri vseh deležnikih, pri slednjih pa uveljavljati večjo osebno odgovornost za izvajanje nalog.
10. V okviru kazenskopravnega varstva okolja (ZVO) potrebno opredeliti tudi vlogo in morebitno odgovornost za nevladne organizacije in civilno iniciativo v primeru ugotovitve, da so s svojim neobjektivnim delovanjem časovno zamaknile ali preprečile investicije, kar ima za posledico večjo okoljsko (ravnanje z odpadki, onesnažena voda, zrak), gospodarsko škodo (zelena delovna mesta, razvoj gosp. dejavnosti,...) in ogrožanja kvalitete življenja in bivanja.

2. Kakovost zraka v Sloveniji

Sprejeta je strategija dolgoročnega razvoja Slovenije, polno velikih želja in z malo konkretnimi ukrepi. Vlada je sprejela dolgo pričakovano Resolucijo o energetskega konceptu Slovenije (EKS) in jo poslala v državni zbor. Nacionalni program varstva okolja je tik pred vrati. Sledil bo Podnebno-energetski načrt. Vsi ti dokumenti bolehajo na časovni opredelitvi konkretnih ciljev in so polni usmeritev in obljub. Tudi EKS je dokument poln lepih želja in brez konkretnih obveznosti. Zato ga lahko poslanci sprejmejo pred volitvami, ker nikogar ne obvezuje, nima ekonomskih posledic in je še eden izmed papirnatih dokumentov, ki se bo v praksi uporabljal, kakor bo komu všeč. Pri izdelavi teh dokumentov je zaznati oklevanje, saj uradniki nimajo jasnih navodil, volitve so pred durmi, dolgoročnih ekonomskih analiz nimamo, javni dolg je izjemno visok in ekonomske posledice prehoda družbe v energetske in okoljske drugačen družbeni sistem niso dovolj poznane. V dokumentih in še posebej v okoljskih poročilih k tem dokumentov so številne, med seboj ne najbolj usklajene želje, ki nihajo med širšimi družbenimi koristmi in ozkimi lokalnimi pogledi, ki zadovoljujejo ožjo

skupino ljudi. Nekateri dokumenti vsebujejo tudi kazalnike (posebej okoljska poročila), ki pogosto onemogočajo sprejetje strateških, dolgoročnih odločitev.

Večino dokumentov (kljub različnim mednarodnim zahtevam) bi lahko združili v en sam dokument z enim ali dvema kazalnikoma, ki bi omogočala vsem, tako na lokalni kot na državni ravni, odločitve, ki bi bile v skladu s temi kazalniki. To sta kazalnika Indeks človekovega razvoja HDI (Human Development Index) in Okoljski odtis EF (Ecological Footprint) države. Ta dva vsebujeta vse elemente kakovosti življenja od stanja v okolju do znanega BDP-ja.

Cilj za Slovenijo 2050 bi moral biti: **HDI = 0,95 in EF = 2,4** (to je naravna biološka kapaciteta Slovenije). To bi pomenilo, da se naš HDI izravna z danes najboljšimi na svetu in, da prebivalstvo Slovenije v povprečju ne rabi več dobrin, kot je biološka zmogljivost dežele, v kateri bivamo.

Če imamo ti dve številki v spominu, ko sprejemamo odločitve na kateri koli ravni (v družini, krajevni skupnosti, občini, vladi ali državnem zboru), se moramo samo vprašati:

- Ali bo naša odločitev zmanjšala EF in za koliko?
- Ali bo naša odločitev povečala HDI in za koliko?
- Ali bo sprememba enega ali obeh indeksov pri nas vplivala na sosednje občine ali državo?

Predlogi potrebnih ukrepov so naslednji:

Kakovost zraka se v Sloveniji, kljub ukrepom za zmanjšanje rabe energije ne zmanjšuje. Poraba plina v gospodinjstvih ne narašča po pričakovani stopnji, kljub temu, da je to okolju najbolj prijazno fosilno gorivo. Uporaba nekakovostnih peči za biomaso (drva, drobir in peleti) se nadaljuje. Inšpekcijske službe ne ukrepajo, nalepk o kakovosti peči in kotlov, v skladu z *Uredbo o emisiji snovi v zrak iz malih in srednjih kurilnih naprav* v trgovinah ni najti, kljub temu, da so obvezne, novi dimnikarski zakon pa tudi ne rešuje pereče problematike kontrole emisij. Stanje lahko primerjamo s stanjem v letih 1970-1975, ko smo ravno zaradi velikih emisij v Slovenijo pričeli uvajati plin. Stroški za sanacijo ogroženih mest in naselij gredo v milijonske zneske, ukrepov na izvorih onesnaževanja pa ni.

Dobljeni podatki govorijo naslednje:

1. Število obolelih na dihalnih organih narašča.
2. Število požarov po zdaj dobljenih podatkih v prvih dveh mesecih leta 2018 je večje kot v letu 2016 in 2017.
3. Onesnaženost zraka je še zmeraj na posameznih področjih nad dovoljeno mejo.
4. Po neuradnih podatkih izvajalcev dimnikarskih storitev so problem v prvih dveh mesecih leta 2018 vpisi v EVI DIM. Posamezniki, ki so pričeli z opravljanjem dimnikarskih storitev pa naj EVI DIMA sploh ne bi uporabljali.
5. Po neuradnih podatkih izvajalcev dimnikarskih storitev stranke odlagajo storitve z odgovorom »nismo še izbrali izvajalca«.
6. Posamezniki, ki sami opravljajo storitve, prevzemajo čiščenje kurilnih in dimovodnih naprav, čeprav za taka dela rabijo opremo ter dodatne zaposlene, ki jih nimajo. Vprašanje nelojalne konkurence.

7. Iz terena prihajajo informacije, da se meritve opravljajo z neumerjenimi instrumenti in s pomanjkljivim znanjem.
8. Podatki glede uporabe posameznih členov ZDIMS, ker niso bile upoštevane pripombe tako pravne službe Državnega zbora ter ostalih, govorijo o nezmožnostih uporabe posameznih členov.

Predlagani ukrepi:

- Zveza ekoloških gibanj (ZEG) bo do aprila leta 2018 zbrala vse razpoložljive informacije po prej navedenem zapisu. Iz teh podatkov bomo dobili odgovore ali imamo vzdrževanje kurilnih in dimovodnih naprav urejeno optimalno s predlogi kaj je potrebno še urediti od spremembe zakona, izvajalci, uporabniki. Ugotovitve bodo predstavljene v nalogi, ki bo objavljena v zborniku in javnosti ter vsem, ki se jih tiče to področje, to pa smo vse državljanke in državljani te države, saj vsi dihamo. Uspešni bomo lahko toliko, kolikor bomo dobili od vseh dotičnih točne podatke in tudi toliko, kolikor bomo uspeli zbrati finančno podporo za nalogo. ZEG bo v dogovoru s strokovnjaki, ki že sodelujejo, imenoval delovno skupino, v katero bodo povabljeni tudi vsi zainteresirani, ki bodo želi tvorno in strokovno sodelovati.
- Nujno zakonsko pripraviti ukrepe za omejitev uporabe biomase za kurjenje v gospodinjstvih.
- Občinam poziv, da naj začnejo spremljati rabo električne energije za razsvetljava in pogon. naprav ter na podlagi analize sprejeti ustrezne ukrepe (pristop od spodaj – navzgor).
- Strmeti v prihodnje, kako z manj energije (manj CO₂) proizvajati izdelke in se preusmeriti iz alternativnih virov energije v pridobivanje alternativnih surovin (lokalno).
- Delež OVE je ~22% in povečati bi ga morali do leta 2030 na ~ 35% ter zamenjati del naftnih proizvodov s plinom. Zanesljivost bi se povečala, uvozna odvisnost zmanjšala in emisije TGP bi padle za 40%.
- Iz podatkov o emisijah v letu 2015 (ARSO) lahko vidimo, kako uničujoč je vpliv lokalnih kurišč. Od vseh delcev (PM₁₀ + PM_{2,5} = 24,597 kt/leto) predstavljajo kurišča 17,579 kt/leto ali **71,5%**, ves promet pa 2,97 kt/leto ali 12,1% (cestni promet pa samo 9,95 %). "Program uporabe sredstev Podnebnega sklada" še vedno podpira uporabo biomase.
- DEPN: Nov energetski sistem mora uporabljati obstoječo infrastrukturo.

V okviru Zakona o dimnikarskih storitvah (ZDIMS) se odgovornim predlaga:

1. Odgovornim predlagamo, da se še pred začetkom nove kurilne sezone 2018/2019 lotijo javne razprave in posodobitve obstoječega Zakona o dimnikarskih storitvah (ZDimS) tako, da bo najkasneje do konca leta 2018 omogočal doseganje lastnih ciljev zakona (zapisanih v 2. členu ZDimS).
2. Pri izvajanju ZDimS mora biti cilj tudi vzpostavitev in redno spremljanje državne evidence Evidim, preko katerega se zadalži pristojne inšpekcije, da redno kontrolirajo in ukrepajo proti tistim uporabnikom kurilnih naprav, ki ne zagotovijo rednega opravljanja dimnikarskih storitev. Prav tako pa mora inšpekcija zaradi zagotavljanja

varnosti in kakovosti zraka sproti spremljati, da se ugotovljene pomanjkljivosti dejansko tudi odpravijo.

3. ZDimS mora omogočati, da se dosega določbe 72. člen Ustave RS tako, da bomo dosegali dvig kakovosti zraka in bo manj požarov ter zadušitev. Trenutni zakon tega ne omogoča, saj ni strokovnega nadzora nad dimnikarji in dimnikarskimi družbami. Problem pa povzročajo tudi menjave dimnikarskih družbe zaradi izogibanja odgovornostim ali storitvam.
4. Izbira dimnikarske družbe ni urejena preko podpisanega dokumenta/pogodbe/izjave, kar trenutno vodi v zmešnjavo, prav tako pa je vsakodnevno vidno sporno "prodajanje pozitivnih zapisnikov". Tudi v primerih, ko so kurilne naprave napačno vgrajene ali so celo neustrezne ali pa presegajo emisijske vrednosti.
5. Cilj ZDimS mora biti, da se strokovnost in opremljenost izvajalcev dvigne na višji nivo od sedanjega.
6. Ugotavljamo, da so izvajalci dimnikarskih storitev precej nepovezani in kot taki obremenjuje delavce ministrstva z nalogami, ki jih na ministrstvu in inšpekcijah ne (z)morejo reševati. Prav tako pa je na voljo dovolj prostora za bolj enotno delovanja nasproti uporabnikom. Zato dimnikarskim družbam predlagamo, da se bolj povežejo preko reprezentativnega združenja in s tem zagotovijo bolj enotno delovanje, dvig kvalitete storitev ter enotno zastopanost pred mediji in vladnimi ter nevladnimi institucijami. Ugled in strokovnost dimnikarske panoge lahko dvignejo samo dimnikarske družbe same.
7. Na slovenskem trgu uporabniki še vedno lahko kupimo kurilne naprave na trdno gorivo (centralne in enosobne peči), ki ne dosegajo mejnih vrednosti iz uredbe o emisiji iz malih kurilnih naprav. Problem so emisije ogljikovega monoksida (CO) in emisije prašnih delcev, še posebej pri centralnih kotlih na polena. Takšen peči obravnavajo tudi dimnikarji ob prvem pregledu po vgradnji, ko morajo zaradi navedenega izdati negativni zapisnik ter ga odstopiti Tržnemu inšpektoratu. Ministrstvo za okolje in prostor naj zato skupaj s Tržnim inšpektoratom nadaljujeta nadzor in naj neustrezne peči izločita tudi že iz prodaje. Prav tako naj Ministrstvo za okolje in prostor javnost seznanijo, da Tržni inšpektorat obravnava negativne zapisnike dimnikarjev, ki pomenijo prepoved obratovanja neustreznih peči. Če se te tematike ne bo ustrezno naslovlilo na predlagani način, tudi dimnikarske družbe ne bodo mogle ustrezno obravnavati že vgrajenih peči, ki so že v osnovi neustrezne in pomenijo onesnaževanje zraka. Državljeni kot laiki zahtevamo ustrezno zaščito pred nepošteno prakso prodajanja neustreznih peči!

Zaključki posvetovanja bodo posredovani širši javnosti, pristojnim državnim organom, strokovnim institucijam in nevladnim organizacijam.

ORGANIZACIJSKI ODBOR STROKOVNEGA POSVETOVANJA

Karel Lipič (predsednik), dr. Viktor Grilc (podpredsednik), dr. Peter Novak (podpredsednik), dr. Niko Samec, dr. Filip Kokalj, dr. Lučka Kajfež Bogataj, dr. Štefan Čelan, dr. Klavdija Rižnar, dr. Miran Lakota, dr. Janez Ekart, dr. Marinka Vovk, Drago Dervarič, mag. Rudi Vončina, Franc Cipot, Vilko Pešec, Jože Leskovar, dr. Leo Šešerko, Ivan Kukovec

---

Več informacij: Karel Lipič, ZEG, zegslo20@gmail.com